

Зли флипер
и његов шегрт

ARETÉ

www.areté.rs

Збирка
Прича

Главни и одговорни уредник
Нина Гуглета

Лектура
Ирина Вујичић

Коректура
Александра Дунђерски

Обликовање корица
Јана Вуковић

Штампарија
АС Принт

Тираж
500 примерака

Издавач
Areté, Београд

Зли ФЛИПЕР
И ЊЕГОВ ШЕГРТ

Саша Буђевац

Уље.....	12
Пећина.....	18
Хероји.....	24
Надзорни.....	30
Секирче.....	33
Иницијација.....	37
Памет.....	39
Веса.....	41
Срање.....	45
Мандарине.....	50
Образовање.....	53
Индијанци.....	56
Цајка.....	60
Тарзан.....	63
Табланет.....	66
Пичка.....	71
Шољица.....	73
Гаража.....	77
Табани.....	83
Позив.....	86
Ратомир.....	90
Четворка.....	94
Шегрт.....	97
Буца.....	102

Демагогија.....	106
Пецање.....	110
Тилтовање.....	116
Безлични.....	119
Гурка.....	121
Крв.....	123
Чорба.....	127
Шеширција.....	131
Бомбон.....	134
Болница.....	136
Гвозден.....	140
Изазов.....	144
Лифт.....	145
Разговор.....	148
Гуру.....	152
Говорница.....	157
Стража.....	163
Станица.....	167
Вешала.....	176
Васпитани.....	177
Уместо епилога — Рио.....	188
Захвалности.....	191

Бранку

flip I [flip] *n* 1. lak udarac 2. brz pokret 3. vrsta pića (od jaja)
flip II *a* drzak; ~ *attitude* drsko ponašanje
flip III *v* 1. *tr* baciti, hitnuti; *to ~ a coin* baciti novčić uvis (radi žreba) 2. *intr* (slang) poludeti (poludjeti); *to ~ over smb.* poludeti za nekim; **he ~ped his lid* šenuo je pameću
flip-flop ['flip-flap]; [o] *n* 1. (onoma.) lepršanje, mahanje 2. (colloq.) promena (promjena) mišljenja 3. (computers) (or: ~ *circuit*) balansno kolo 4. (in *pl*) japanke
flip-pan-cy ['flipəncij] *n* lakomislenost, neozbiljnost
flip-pant [ˈflɪpənt] *a* lakomislen, neozbiljan
flip-per ['flɪpə(r)] *n* perjasto krilo; (prim. aut.: nekada popularni aparat za igru)

Englesko-srpskohrvatski rečnik Morton Benson (Prosveta, Beograd 1989)

И сада, док сам на вешалима, сећам се када ме је први пут отац одвео да видим флипер. Само стари кафеи имају тај тврди смрад милијарде попушених цигарета и милијарде година протраћеног времена. Пропињао сам се на прсте да бих видео сјајну куглицу која се одбија о шарене печуркице, уз гласно, чаробно *цин-цин*. Кад је ћале куковима гурнуо машину, никлована ивица ме звекнула у горње зубе. Не знам зашто баш и сада осећам бол металног мириса испод носа док ми је овај црни џак на глави, а руке чврсто свезане на леђима пластичном траком као за везивање дрвених сандука спремних за укрцавање на прекоокеански брод. Можда сам ја све ове године био у заблуди? Где сам то погрешно? Да ли је могуће да се злочин заиста не исплати? Мирис овог црног, егзекуторског џака што су ми намакли преко главе неопозиво ми говори да сам све погрешно разумео и, наравно, да сам преценио сопствену памет. Каква трагична омашка! Много сам пута гледао снимке оваквих ситуација: јадник на вешалима с црном врећом на глави, а платно се сабласно увлачи у ритму његовог паничног дисања кроз отворена уста. Црна пулсирајућа рупа назира се испод платна. Замишљао сам како су му испод избезумљене, разрогачене очи. И ја сада буљим у црно платно. Видим ткање и длачице које штрче хаотично из влакана тканине ооквирујући уплетене квадратиће

кроз које се једва пробија сунце. Али само се наслућује дан који је напољу. Искрећем главу покушавајући некако да пронађем већу рупицу кроз коју бих могао да видим нешто од света у последњим тренуцима живота, исто као на оним документарним снимцима. Знам да онима споља, сведоцима смакнућа, ови моји покрети главе делују блескасто. Од тих покрета ми око врата струже проклети конопац и дави преко јабучице тежина огромног чвора. Покушавам да вртим главу као онда када намештам кравату, да ме не жуља превише, преко тесне закопчане крагне оне кошуље за свадбе. Ама, где држе овај цак када овако смрди? Сумњам да су га икада опрали. Кога је брига што могу сада да навучем од те штроке неку болештину, кад ћу бити мртав за... минут, два...? Крећем главом лево-десно тражећи ту проклету рупицу на цаку да видим последњу слику, док ми се затеже конопац око врата. Осећам самртнички зној како ми клизи низ леђа. То ме баца у хистеричну нервозу, а ја још грчевитије цимам главу да се некако ослободим цака. Паника ништа не помаже. Сада ме читаво лице боли од трења по црној тканини...

У љ Е

Његов пенис имао је тежак живот, херојски, стално напет и препун опасних авантура. Био је прилично малтретиран и преживео је Сциле и Харибде. Где га је његов газда немилице и немилосрдно све гурао, добро му је и преживео међу ногама. Такво неодговорно понашање није заслужио ни неки отпорнији и мање важан орган, нога, или гузица, рецимо. Голмане хвале како стављају главу тамо где други не би смели ногу, а Богдан је турао свог

најбољег пријатеља тамо где други не би смели ни ногу да ставе. Његов мозак био је попут станичног тоалета, исписан само најбезобразнијим, штрокавим порукама и сећањима. Толико га је напињало да се уз велики напор уздржавао да не манијачи за женскињама по сокацима и вашарима. Тај је био вечити роб турај-вади, а све што је радио, сви његови трудбенички и хохштаплерски напори били су само да некако дође до пичетине, или бар ту негде, околу... Никада се није женио, а отац му је већ годинама, на повечерје за Светог Николу, пре него гости пристигну, говорио једно те исто:

„Богдане, сине... време ти је да правиш децу, али немој да се секираш с ким ћеш то да радиш. То још нико није погодио... Него, хајде, жени се већ једном и разве-сели старог оца!”

Од када је почео тај рат, а тада није имао ни двадесет година, преселе су му златне паре зецкуше, нешто су му прешле преко курца планине одјекуше, а за њега су једино остале природне лепоте пичке мљацкуше и сисе дрхтуше и њихова блиска околина, наравно, у том месном пејзажу.

Радио је тај све што је лако доводило до новца, а захтевало мало памети, велико срце и железна јаја. Тако је годинама радио као минер док су се кроз клисуру пробијали тунели за пругу. Од тада су му уши мало рањене, али то му баш не смета превише, јер иначе воли да се женскињама уноси у лице и да им чита са усана. Пре тог усраног рата, Богдан је радио све и свашта. Задње је трговао шећером и мртвачким сандуцима. То баш и нема неке везе једно са другим, осим што су на са'ранама давали шећер и воду кад неком позли, али нема везе. У та времена ишло је добро и једно и друго. Људи су увек волели да се зашећере, а и редовно и уредно су после једаред умирали. Тако је од када је света и века, а богами, биће и ваздан. Просветљен истином да немање јебе поштење, таман је разрадио тај

лепи увозно-извозни посао, кад оно за малер, баш се био враћао из Бугарске, натоварен џаковима њи'овог шећера, који је трампио за ганц нове чамове сандуке, кад га на путу, горе високо преко брда, где су још у турско време кријумчари преносили робу преко границе, насред шумске 'ајдучке стазе, пресретне комшија Брне, сав исцепан и наружен смртним страхом. Каже, упале кучке окупаторске у село и кољу редом и пале. Он бежи у шуму кô и сви остали што спасавају живе гузице. И Богдан заврну своје тврдо, кријумчарско дупе и окрену коње контра од села у бежанију по горњим брдима. Налете прво на оне комунисте. Кад те хоће, оно те баш хоће. Некако му се и то посрећило јер код партизана има и жена, што је њему било важно и у војевању, да му се мисли и тело не би досађивали, а не као код оних четника. Тамо има само понека матора што меси брадатима. И тако Богдан оде у партизане.

Од првог тренутка, његов таленат да разговара са униформисаним лицима, потпомогнут товаром бугарског шећера који је великодушно даривао народноослободилачкој војсци, обезбедио му је повољан положај у јединици. Међутим, тај први добар утисак потрошио се када и залихе шећера, па је друговима почела да смета његова лењост и кривинашење, све док није демонстрирао још један таленат. Дуго кријумчарско искуство Богдану је помогло да неколико пута спасу чету из раља немачких заседа, па су га разрешили свих других дужности осим да буде на челу колоне при кретању по шумама и горама, препуних смртних опасности. Револуција је заиста била велика када може да употреби и човека као што је он. Не можеш све да научиш. Живот је превише кратак, па просто нема довољно времена. С нечим мораш и да се родиш.

Није много прошло, а почео је да га бије глас да има моћ да предосети опасност и посебну срећу због које га

обилазе и меци и гранате. Десило се да је при једном минобацачком нападу једини преживео неогребан, док је око њега седам бораца било расутих дробова. Од тог тренутка, међу борцима је постало права привилегија да буду у његовој близини. Богдан је, дабогда га парауници сахрањивали уз плех-музику, по ко зна који пут схватио да је животни ненадјед и то му је само додувало јајца. Сви су му се шлихтали и нудили му и доносили цигарете, храну, ракију, пичке... само да би му били што ближе. Посебно му је годило кад су му се другарице умиљавале, а он је то са задовољством и обилато користио.

Богдан је био уметник у преживљавању, па убрзо пошто је на шубару зашио петокраку звезду, своје кицошке бркове а ла Кларк Гејбл заменио је сада много модернијим брчинама а ла Јосиф Висарионович Стаљин. Баш негде у то време, Богдану је политички комесар, који тада није ни сањао да ће после рата постати велики писац а потом и директор националне издавачке куће, као што је већ и ред, наденуо конспиративно, дакле, партизанско име „Жан”. Откуд сада тај шмек француске културе у партизанским шумама источног Балкана? Па отуд што је Богдан, начитан „политичког”, својом мангупском виталношћу, али и снажном појавом, нео-дољиво подсећао на Жана Валжана, харизматичног лика из Игоових *Јагника*. Богдана то око неког Игоа и његових *Les misérables* није превише занимало, али је очас посла схватио да му је „политички” из нехата учинио животну услугу: то што је сада био „Жан” још му је лакше отварао пут до женских срдаца и других њихових виталних органа. Убрзо се испоставило да је новопеченом Жану у народноослободилачком рату било веома удобно, а и оно ОО у тој речи, кад га прочита у неком памфлету, подсећало га је одмах на сисе, што је покрету давало додатну лепоту у Богдановом уму. Да ли се витла по брдима с пандурима, или Немцима, њему је било исто. И

на једне и на друге пуцао је само ако баш мора и ако су превише нападни и преблизу.

Било је ту и довољно другарица, на његову радост, чак и оних које се нису претерано снебивале и стискале. Вера у изворни комунизам у неким шумским тренуцима била је веома близу вери у слободну љубав лишену буржоаско-грађанских реакционарних стега. То је посебно у нашем јунаку продубило љубав према комунистичкој идеологији, поготово што му се лепо римовало с незајажљивом глађу за женама. Ту се појавио само један мали проблем. Комунисти су држали до строге дисциплине и строго бранили да се другови и другарице тек тако ваћаре без склапања грађанског брака, исто колико су строго забрањивали да се, не дај боже, успут украде храна од сељака. Тако се прошлог месеца десило да су у трећој чети, у једном истом дану, стрељали борца који је неком сељаку заклао кокошку и друга и другарицу које су нахватили на гомили усред важне припреме за пробој фронта.

Али добро! Тај страх да га политички комесари не ухвате да спопада другарице, 'вата их за дупе и тражи им рибу, још га је више рајцао и било му је још слађе да на кварно ради те ствари. Жан, да не кажем Богдан, био је толико успешан у мажњавању партизанки, али и снајки по селима успут како се војска кретала, да је већ пре прве офанзиве, чак два пута навукао капавац, што је јако лоше утицало на борбену готовост и морал у јединици. У то време, тај трипер јако се тешко лечио. У партизанима није било довољно пеницилина. И то мало, када га је било, чували су за командни кадар и теже случајеве од швалерације, макар оболели имао сто пута бркове као друг Стаљин. Штабни лекар, заправо студент треће године медицине, друг Здравковић, који је решио да своје знање стави у службу револуције, лечио је капавац старом провереном средњовековном методом. У полни

уд партизанског блудника, великим металним шприцем који се искувава, убризгавао би се јак раствор плавог камена, истог оног који се користио за прскање винограда као заштита од пепелнице и разне гамади која ждере нову лозу. Међутим, отров који тако сатира штеточине, уништи вирус трипера намртво, али успут спржи и све у уду и ко зна колико још у дубину разрађави организам. Да се после ти јебачко-пишајући канали не би слепили кад нарастају – што би било, признаћете, веома незгодно – данима су после хладне руке студента медицине истим оним шприцем убризгавале ланено уље ако га је било, или бар зејтин, који је требало да подмаже блудно црево и тако спречи да се зачепа од крви, рана и ожиљака. Читав поступак био је болан, али те грозоте од лекарског мучења нису спречиле Богдана да поново весело гура и бута у сваку до које би се докопао.

Ових дана у чети се појавила нова другарица, Душанка, згодан пичорак, модел фрержак. (Ух, како се то добро римовало са оним „Жан”!) Залутала из велике вароши, одбегла у народну војску од буржоаски строгог оца, директно с часова клавира, ходала је гордо као што то иначе раде жене које су збуњене својим прелепим телом. Не знају шта би баш с тим, мада им је згодно што их је задесио такав дар, као кад имаш много пара у банци, па се осећеш сигурно због њих, док једном, на крају и по проклетом правилу прекасно, схватиш да су твоји новци само они које си потрошио. Прст судбине упро је у њу и указао је Богдану попут провиђења, а он је имао прегршт лепих идеја како да растроши тај њен *Das Kapital* којим је тако заносно врцкала.

Жан, да не кажем Богдан, одмах се, запишалим очима, острвио на нову жртву. Други дан већ је почео да се Душанки обраћа са Душманка, а трећег дана спевао је и рецитацију коју јој је деклемовао влажно на увце кад год би залегли на неку ледину-вукојебину одмарајући се

од витлања по брдима, на пола пута од тамо до нигде, у прегањању са окупаторима.

*„Душо моја, Душанке,
како, бре, срце моје украде?
Тајно, шајно срце украде,
Ој Душанко – душманке!“*

Међутим, Душанка је прошла строги тренинг у доброј грађанској кући и одмах би фркнула надмено и склањала се од мангупа најежена. Богдан је герилски надирао, а Душанка се стратешки, достојанствено повлачила, све до оног рутавог дана с минобацачком ватром. Тог поподнева, устрептала партизанчица схватила је да јој је заправо Богдан Богом дан самим провиђењем да преживи ове ратне страхоте. Била је нагло просветљена чињеницом да ће илузија сигурности значити срећу и увек доминирати над разумом. Од тог часа она се њему утуравала, а онда се он мало правио невешт. Када је почела гласно да се смеје његовим будалаштинама, био је сигуран да ће му се подати. Човек који може да натера жену да се смеје, може да је натера и на било шта друго.

П Е Ћ И Н А

Само то степениште имало је тај хладни одјек. Никада касније у животу нисам ушао у сличан простор. Када год бих крочио у њега споља, имао сам тај пећински доживљај константне свежине и тајанствене, плишане жеке у коју су се утапали моји кораци, замешани с пригушеним говором из станова и звук далеких затварања врата негде горе, неодређено, по вишим спратовима. Пећина, али не она Бетменова, већ права, легло слепих

мишева. То степениште усисавало је сваки живи звук расплињујући га и убијајући у невидљивом недогледу своје сталне хладноће. Сваки корак, сваки говор и шушањ губио се горе високо у стубишту и доле у невидљивом, пећинском гротлу одбијајући се мекано и ледено о бетонске степенице и притешњене зидове окречене двобојно – доле: масна сокла боје слонове кости, популарна прљавобела (да се мање прља!), а горе: сипкава, кречна, испрана, светлозелена, као вода остала после прања војничке униформе. У почетку је између те две боје била и руком оцртана танка линија боје цигле, али се у каснијим кречењима изгубила. Некада давно су француски сликари ту боју усирене крви звали „сангвин“, јер је и прављена од животињске крви. Локални молери су је називали „алевна“ – боја алеве парике, ваљда по тада познатој фабрици „Алева“ у којој се правила. Ето ти разлике у духу: једном крв, другом паприка! Можда је после умро тај молер који је једини поседовао толико стрпљења. Можда само пандурске зграде имају ту хладноћу и моћ да прождиру звуке својих заточеника који наивно мисле да су станари и да једу те као крвљу нацртане линије? И тај мирис, помешан с меканим паперјем распршеног еха и вечитом хладноћом. Свака кућа има свој лични мирис који собом носе и њени станари као део свог идентитета. Ова пећина имала је трагове хиљаду ручкова с претећим бичем заборављеног киселог купуса од лане, који је злокобно претио из невидљивог мрака подрума.

Чудним неким усудом, једина моја породица у целом комшилуку није била пандурска. Сви остали станари били су милицајци, или на непосредан начин везани за народну милицију. Обично је отац радио у „служби“, како су то они између себе звали, а било је и неколико породица у којима су и муж и жена носили значку. Зграда је имала два та пећинска улаза. Моја породица живела је на „униформисаном“ улазу. Дакле,

у мојој згради живели су позорници, они ћошкароши са шапкама. Већину њих красила је стомачина коју су једва некако обуздавали напети дугмићи плаве, препуњене униформе, као да су те мешине дужили заједно с пендреком и лисицама. Или је та врста подгојености била обавезни, статусни симбол добростојећег државног службеника? Сада знам сигурно да је већина њих рођена с вечито гладним, сиротињским очима, па када су се коначно дохватили удобности службе, трпали су у себе све што стигну покушавајући да некако надокнаде сиромашно детињство у забитим кућама са земљаним подовима. Ако је мало добро, много је сигурно још боље.

У стану број 1 становао је једини који у нашем улазу није носио униформу. Када није био у службеном оделу, са службеном краватом, инспектор Александар нервозно је шетао око зграде у белој, растегнутој мајици на трегере, много касније названој „хохштаплерка”, мада је у неким крајевима познатија као „силецијка”. И име је било примерено његовом хијерархијском положају: некада краљевско, а сада је био имењак највећег и легендарног милицајца у држави. Свима се чинило да је та подударност овом човеку додавала посебну кочперност и подупирала ту, готово племићку, арогантну крутост. Његову ћутљиву, притајену нервозу једни су објашњавали силним теретом борбе против криминала коју је овај човек носио на плећима, а они који су га боље познавали мислили су да он то детаљно планира скори одлазак на пецање сома. И инспектор Александар по дворишту је пушио и шетао стомак испод растегнуте поткошуље, али његов је био некако чудно искренут и шпицаст. Тај ме је, из неког чудног разлога, посебно волео кад сам био клинац и с посебном пажњом издвајао од остале деце из комшилука. Тако је једном, да би задовољио моју набујалу радозналост, задигао мајицу и показао ми ту квргу на стомаку. Кроз развучену кожу